

Tid. De statiske Bestanddele, som i større eller mindre Grad er Godtgørelse for Ofre fra Medlemmernes Side, er følgende: 1) Risiko for Forbrugerne (navnlig i Begyndelsen af Foreningens Levetid), 2) Kontant Salg (den vigtigste Aarsag til statistisk Overskud), 3) Muligvis højere Priser, 4) Muligvis mindre „Tilgift“, 5) Forskellige Besparelser ved Lokaler og Ekspedition, 6) Fast Kundekreds. Alle disse forskellige Aarsager til Overskud behandles udførligere.

Uden at forringe nogen af de andre Bøger om Kooperationen, som er skrevet i Skandinavien, tør man dog sige, at vi her endelig har faaet det Værk, som paa en fuldtud videnskabelig Maade behandler denne vigtige Samfundsbevægelse. Hertil kommer, at Fremstillingen helt igennem er klar og letforstaaelig, saaledes at Bogen maa være selvskreven som Grundbog i Studiekredse om Forbrugskooperation.

Henry Stjernqvist.

J. MORGAN REES. *Unemployment as an international problem.* (P. S. King & Son) London. 1926 (188 S.). Pris 10 sh. 6 d.

Det er naturligt efter den sidste halve Snes Aars Erfaringer at forsøge en Behandling af Arbejdsløsheden som et internationalt Problem. Der har ikke blot i de samme Perioder været stor og langvarig Arbejdsløshed i mange Lande, hvad der jo kunde forklares ved, at ensartede indre Aarsager har virket flere Steder, og eventuelt, at en vis psykologisk „Smitte“ har faaet Ondets Udbrud til at brede sig fra Land til Land. Nej! Iøjnefaldende Aarsager til Arbejdsløsheden i de enkelte Lande har været af international Natur: Grænseflytninger, Opstaaen af nye Stater og Sønderlemmelse af gamle, Ødelæggelse af Statsfinanser paa Grund af Krigens Begivenheder med deraf følgende Inflation, Krigserstatning, Europas Krigsgæld til Amerika, Tab af oversøiske Markeder, den paatrængende Eksport fra Lande med Kapitalflugt og indadtil højere vurderet Valuta o. s. v.

Det er derfor berettiget og paaskønnelsesværdigt, naar Mr. Rees har søgt at samle dette omfattende og aktuelle Spørgsmaal i en forholdsvis kort Bog. Det er dog ikke lykkedes ham at faa noget særligt værdifuldt ud af det. Der gives bl. a. Statistik over Arbejdsløsheden og Udenrigshandlen i mange Lande, store Mængder af Tabeller og Tal i Teksten, som alligevel er utilstrækkelige for en Bedømmelse af Sammenhængen mellem de to Forhold, fordi man faar meget lidt

Tid. De statiske Bestanddele, som i større eller mindre Grad er Godtgørelse for Ofre fra Medlemmernes Side, er følgende: 1) Risiko for Forbrugerne (navnlig i Begyndelsen af Foreningens Levetid), 2) Kontant Salg (den vigtigste Aarsag til statistisk Overskud), 3) Muligvis højere Priser, 4) Muligvis mindre „Tilgift“, 5) Forskellige Besparelser ved Lokaler og Ekspedition, 6) Fast Kundekreds. Alle disse forskellige Aarsager til Overskud behandles udførligere.

Uden at forringe nogen af de andre Bøger om Kooperationen, som er skrevet i Skandinavien, tør man dog sige, at vi her endelig har faaet det Værk, som paa en fuldtud videnskabelig Maade behandler denne vigtige Samfundsbevægelse. Hertil kommer, at Fremstillingen helt igennem er klar og letforstaaelig, saaledes at Bogen maa være selvskreven som Grundbog i Studiekredse om Forbrugskooperation.

Henry Stjernqvist.

J. MORGAN REES. *Unemployment as an international problem.* (P. S. King & Son) London. 1926 (188 S.). Pris 10 sh. 6 d.

Det er naturligt efter den sidste halve Snes Aars Erfaringer at forsøge en Behandling af Arbejdsløsheden som et internationalt Problem. Der har ikke blot i de samme Perioder været stor og langvarig Arbejdsløshed i mange Lande, hvad der jo kunde forklares ved, at ensartede indre Aarsager har virket flere Steder, og eventuelt, at en vis psykologisk „Smitte“ har faaet Ondets Udbrud til at brede sig fra Land til Land. Nej! Iøjnefaldende Aarsager til Arbejdsløsheden i de enkelte Lande har været af international Natur: Grænseflytninger, Opstaaen af nye Stater og Sønderlemmelse af gamle, Ødelæggelse af Statsfinanser paa Grund af Krigens Begivenheder med deraf følgende Inflation, Krigserstatning, Europas Krigsgæld til Amerika, Tab af oversøiske Markeder, den paatrængende Eksport fra Lande med Kapitalflugt og indadtil højere vurderet Valuta o. s. v.

Det er derfor berettiget og paaskønnelsesværdigt, naar Mr. Rees har søgt at samle dette omfattende og aktuelle Spørgsmaal i en forholdsvis kort Bog. Det er dog ikke lykkedes ham at faa noget særligt værdifuldt ud af det. Der gives bl. a. Statistik over Arbejdsløsheden og Udenrigshandlen i mange Lande, store Mængder af Tabeller og Tal i Teksten, som alligevel er utilstrækkelige for en Bedømmelse af Sammenhængen mellem de to Forhold, fordi man faar meget lidt

at vide om Eksportens og Importens S sammensætning. Total-eksportens Værdi har jo ingenlunde i et Land som Danmark samme naturlige Forbindelse med Beskæftigelsesgraden som i et Land som England. Ved Behandlingen af Arbejdsløshedstallene er der ogsaa taget det mindst mulige Hensyn til de normale aarlige Svingninger. Disse ufuldstændige Samlinger af Materiale tager Plads, som mere nyttigt kunde være anvendt dels til en detailleret Analyse af en Del af Erfaringerne og dels til en rent teoretisk Undersøgelse af Spørgsmaalet. En fyldigere international Arbejdsløshedsstatistik og Undersøgelse af de dermed i Forbindelse staaende Spørgsmaal findes i det internationale Arbejdsbureaus „Studies and Reports“ (se specielt „Unemployment 1920—23“ og „Unemployment in its national and international aspects“, Referat af en Konference i London 1924), som Forfatteren i stor Udstrækning har anvendt.

Forfatteren hører til de idealistiske, internationaltsindede Englændere. Løsning af Arbejdsløshedsspørgsmaalet, ikke alene i England, men ogsaa i andre Lande, er for ham et første Skridt mod Freden. Han tror, at den eneste Maade, hvorpaa Europa kan faa sin Købekraft igen er ved drastisk Ændring af Fredstraktaten, navnlig Opgivelse af Erstatningsydelse og alle Straffebestemmelser; og han udtaler klart i det ret udførlige Referat af Forhandlingerne mellem de allierede om Fredsbetingelserne, at Regningen til Tyskland blev forhøjet efter Vaabenstilstanden, bl. a. at Krigspensionerne blev føjet til „by a lawyer's trick“. Han ønsker et stabilt Prisniveau — med eller uden Anvendelse af Guldet som Basis — samt en Fordeling af Raastofferne mellem Landene til faste Verdenspriser. „Kun paa denne Basis er det muligt at løse Arbejdsløshedsspørgsmaalet. For de, der behersker Pengene og Raastofferne, bestemmer over Krig og Fred samt over Livsbetingelser og Velfærd for Verdens Befolkning“.

Forfatteren interesserer sig ogsaa for den moderne amerikanske Kreditpolitik og citerer i denne Anledning Udtalelser af H. O. Henderson og Keynes; der findes ialt Fald paa dette Punkt noget i Bogen — om hurtig Anvendelse af de bankpolitiske Midler saavel overfor for stærkt Opsving som det modsatte — som kan være nyttigt for en Del danske Læsere.

F. Zeuthen.